

Deulofeu, Vidal Palmada i Torroella a la Catifa de Palamós, l'estiu de 1956.

ARXIU ESTRELLA PIGNAN

L'autora i comissària proposa un itinerari per tres llocs: el Museu del Suro, la Fundació Josep Pla i l'Hotel Sant Roc de Cal·lella. L'acte va ser presentat per l'historiador Joan Badia i Homs en el Museu. En aquest espai s'hi han ubicat obres dels primers pintors luministes que van encetar el concepte de la pintura del natural: Baldomer Gili, Jaume Ferrer i Francesc Gimeno. Una segona sala recull obres qualificades de la comunitat artística al

Palafrugell de l'època, marcada per l'academicista Leopold Ferrer i pels pintors directors de l'Escola d'Arts i Oficis local: Joan Baptista Coromina, ceramista de l'arquitecte Rafael Masó, i Lluís Medir, alumne d'ambdós. En un tercer àmbit es defineix Cal·lella com a punt d'atracció de pintors estiuencs, com Josep Mompou, Josep Palau i Maria Massa, primer, i més tard, Serra, Prim, Pericot, Togores, Candelaria, Bonnin, Sarquella...

Un punt i a part mereix la proposta de Seguranyes «Pla, paisatge i pintura», presentada a les sales de la Fundació Pla pel catedràtic de teoria de l'art de la UPF Antoni Marí sota el títol «Josep Pla i els pintors. La construcció del paisatge empordanès» (segons Pla, aquest és l'ideal de paisatge, harmònic, lluminós i

humanitzat). S'hi reivindica Pla com a eix vertebrador del paisatge i la pintura de l'Empordanet i de l'Alt Empordà; i s'hi exhibeixen obres de Francesc Gimeno, Coromina, Medir, Genover, Serra, Martinell... d'una banda, i de Marià Llanera, Ramon Reig, Salvador Dalí, Lluís Vayreda, Roura... de l'altra. Acompanyen el recorregut els escrits de Pla.

La comissària s'ha llegit l'obra de Pla i ens el mostra sota una llum revifadora. Ens convida a «entrar en contacte amb el seu criteri estètic, que l'apropà a l'obra d'uns pintors que tenien en comú amb ell la representació figurativa de la realitat, i, per sobre de tot, l'atracció pel plaer estètic d'observar un paisatge, d'entendre'l i acceptar el repte de plasmar-lo en pintura o en escriptura». Animada per la Fundació, Seguranyes desmunta a poc a poc algun dels tòpics d'un Pla que sembla arcaic i que s'escapa dels dits d'uns investigadors de darrera generació que continuen basant-se en arquetips de l'ancià cada cop més desgastats, arrapats a l'especulació sobre la seva vida personal. La Fundació ens convida, una vegada més, a la lectura i a l'estudi de l'obra

De Vilaplana a Fontclara

Va la pena tenir present el que va passar a Josep Pla amb la novel·la *Nocturn de primavera*. L'havia publicada l'any 1953 a l'Editorial Selecta. No va tenir cap ressò. Convençut que l'havia de reelaborar, va publicar-ne una segona versió quasi vint anys més tard, en el volum 23 de l'*Obra Completa*. Pla estava contentíssim, es pensava que finalment havia escrit una bona novel·la. El nom del municipi havia canviat -de Vilaplana a Fontclara-, hi havia quasi 80 planes més, «més anècdotes, més reflexions i algun personatge nou», tal com va dir Xavier Pla el 29 d'abril passat a la Fundació Josep Pla de Palafrugell, en l'acte de presentació de la reedició del primer *Nocturn de primavera*. Porcel escriu en el pròleg que és molt millor. Facin-li cas. Tot sovint, ens pensem que unes obres completes són també unes obres definitives, però no sempre és així. Aquesta novel·la n'és un bon exemple. Aquell dia, a Palafrugell, Porcel va explicar-nos que Pla havia escrit *Nocturn de primavera* en dues o tres setmanes, va parlar de Proust i de Gogol, va comparar aquesta primera versió amb *L'hostal de la Bolla* de Miquel dels Sants Oliver, amb el *Picwick* de Dickens o amb *Gent de l'Alta Vall* de Pere Calders. Jo hi afegixo encara *El convit* de Miquel Pairolí. Però, malgrat el que va assenyalar fa temps Lluís Bonada, Porcel pensava que *Nocturn de primavera* no tenia res a veure amb la Bisbal. No és així. No em costaria gens indicar tot un seguit de coincidències. Fer, però, aquesta mena d'arqueologia literària, ¿té algun interès? Quan no hi ha creativitat, l'erudició ens serveix de gaire? Em sembla que només ens pot ser útil quan ens il·lumina sobre un autor. És per això que ara penso en aquell Josep Pla jove, quan era estudiant de dret a contracor i quan anava a la Bisbal a casa del seu oncle o a casa de poetes de poca volada com Trinitat Aldrich. Segurament l'ambient asfixiant, provincial i mediocre de *Nocturn de primavera* no és gens allunyat del que devia sentir en aquells anys en què li semblava només un somni poder dedicar-se a escriure. Tant se val si el món en què s'inspira era realment així. Les coses són com són, però sentim el que sentim, tal com va escriure Balzac. Deu ser a causa d'aquest sentiment que, anys més tard, Pla escriu *Nocturn de primavera* quasi a raig. Hi ha també, és clar, la seva diabòlica mania d'escriure. Però sense vida no hi pot haver veritat literària. Val la pena recordar-ho.

Xavier Cortadellas